ТАТАР ТЕЛЕН САКЛАУ ҺӘМ ҮСТЕРҮ

«ТатарчаМ» - ЯШЬЛӘР ӨЧЕН ТАТАР ТЕЛЕНДӘ СӨЙЛӘМ ПРАКТИКАСЫН АРТТЫРУ ӨЧЕН МОБИЛЬ КУШЫМТАЛАР (ПРИЛОЖЕНИЕ).

АВТОР: НИГЪМӘТУЛЛИНА ЗӘЙНӘП АЛМАЗ КЫЗЫ,
10 НЧЫ СЫЙНЫФ УКУЧЫСЫ
ҖИТӘКЧЕ: НУРГАЛИЕВА РЕЗЕДӘ РИФАТ КЫЗЫ,
ТАТАР ТЕЛЕ ҺӘМ ӘДӘБИЯТЫ УКЫТУЧЫСЫ.

Проблема: Яшьләр арасында татар телендә иркен сөйләшү сәләтенең начар үсеше. Теорияне белудә һәм сөйләмдә куллану арасындагы аерма.

Мобиль кушымталар ярдәмендә чишү юлы:

- Сүзлек/фразеологизмнар: тематик төркемнәргә бүленгән сөйләм телендә кулланыла торган сүзләр һәм аңлатмалар.
- Диалоглар (сценарийләр): реаль тормыш ситуацияләрендә: ресторанда, дуслар белән очрашуда, телефонда сөйләшүдә һ.б.
- Аватарлар/ботлар белән сөйләшү: ясалма интеллект ярдәмендә интерактив диалоглар. Пользователь җөмлә яза, ә бот татарча аңлый һәм табигый җавап кайтара.
- Биремнәр һәм уеннар: «Сөйләмдә җөмлә төзү», «Сүзләрне дөрес әйтү» «Татарча сүзләр табу» кебек максатчан биремнәр.
- Аудиоязмаларны кабул итү: пользователь үз тавышын яздыра, ә система аны татар телендә дөрес әйтү буенча анализлый.

Статистика: керү саны, өйрәнгән сүзләр, алган баллар турында мәгълүмат.

Аудитория: 14-25 яшьтәге татар телен башлангыч дәрәҗәдә белгән яшьләр.

Өстенлекләре: ирекле вакытта куллану мөмкинлеге, уен форматы, сөйләм практикасын үстерүгә ярдәм итү.

Оештыру этаплары: идеяләр туплау, анкета төзү , аудиторияне сынау, күзәтүләр, диаграмма төзү .

Өмет иткән нәтиҗәләр: яшьләр арасында татар телендә сөйләм практикасын арттыру, татарча сөйләшүдән оялуны киметү, телне «үле тел» статусыннан саклап калу.

НИГӘ ЯШЬЛӘР ТАТАРЧА СӨЙЛӘШҮДӘН КУРКА?

- *Формаль белем*. Мәктәптә татар теле дәресләре кагыйдәләр, биремнәр һәм күнегүләр рәвешендә генә өйрәтелә. Дәрестә һәр хата түбән билге белән билгеләнә. Бу укучыларның мотивациясен, татар теле белән кызыксынуын киметә.
- *Социаль бүленеш*. Көндәлек тормышта татар теле кулланылмый: эштә, интернетта, дуслар арасында – рус теле өстенлек ала.
- *Психологик киртә*. «Сүзләрне, авазларны дөрес әйтмим», «Акцент белән сөйләшәм», «Үз фикеремне дөрес җиткермим», «Сүз байлыгы җитми, татарча сүзләрне җитәрлек белмим» кебек уйлар сөйләмнән туктата.

«ЯБЫК ЦИКЛ» ҺӘМ НӘТИҖӘ

Мәктәп → Социаль мөхит → Психология → Технологияләр

→ Яшьләр кулланмый → "Үле тел" имиджы

- Тел кулланылмагач, "үле тел" образын ала.
- Бу образ яшьләрнең телне өйрәнүләренә түбән мотивация бирә.
- Нәтиҗәдә татар теле бары тик дәреслекләрдә генә кала, көндәлек сөйләмдә аз кулланыла яки бөтенләй кулланылмый.

«CHAMALA» КУШЫМТАСЫ

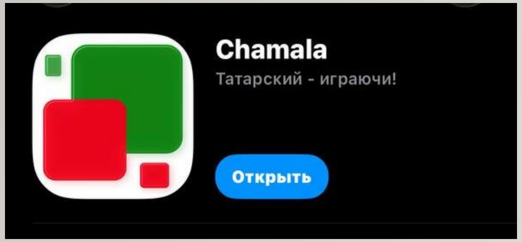

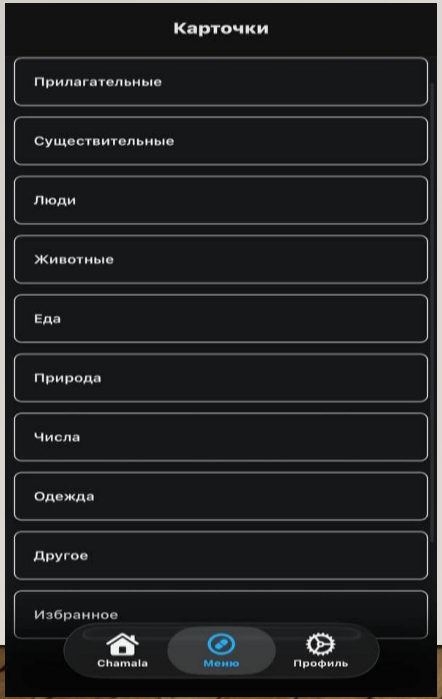

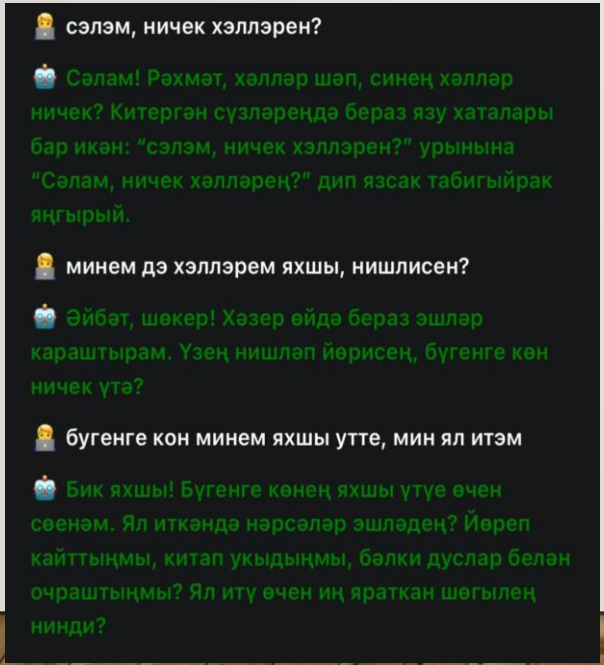

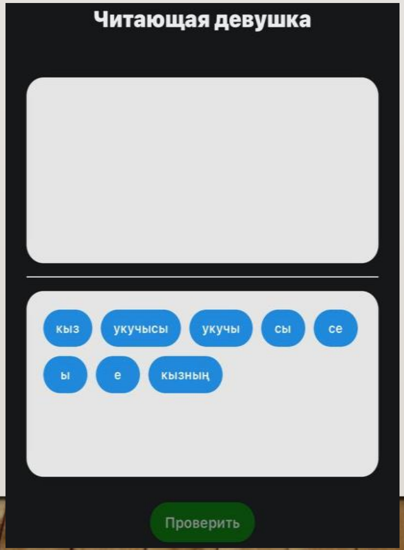

Бу кушымтада татар телен өйрәнү өчен яраклы күп кенә бүлекләр бар, мәсәлән, бот белән сөйләшү, аерым сүзләр белән карточкалар, фразалар җыярга өйрәнү һ. б

«ТАТАРЧА ФИЛВОРД» КУШЫМТАСЫ

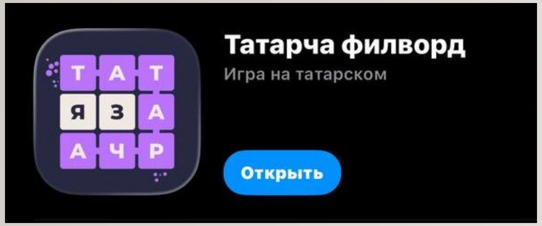

Татар сүзләрен эзләү уены татар телендә актив лексиканы күнектерү, яңа сүзләр өйрәнү, уйнап тел байлыгын үстерү, яшьләр һәм балалар өчен кызыклы форматтагы уен булып тора.

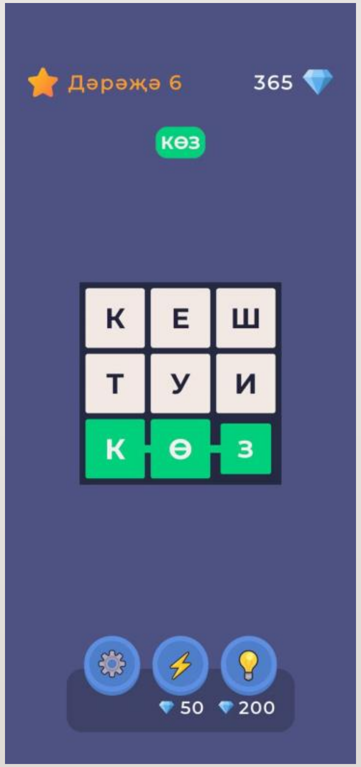

«ЯНДЕКС ПЕРЕВОДЧИК» КУШЫМТАСЫ

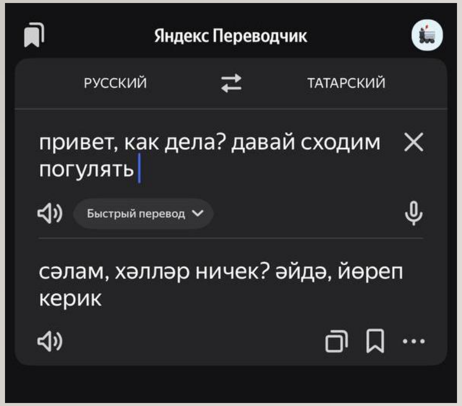

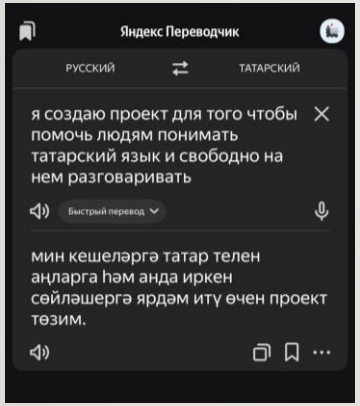

Кушымтаның бу өлешендә әңгәмәдәш белән аның интонациясен ишетү һәм сөйләшү тизрәк бару өчен әңгәмә корырга һәм башка функцияләрен дә кулланырга мөмкин →

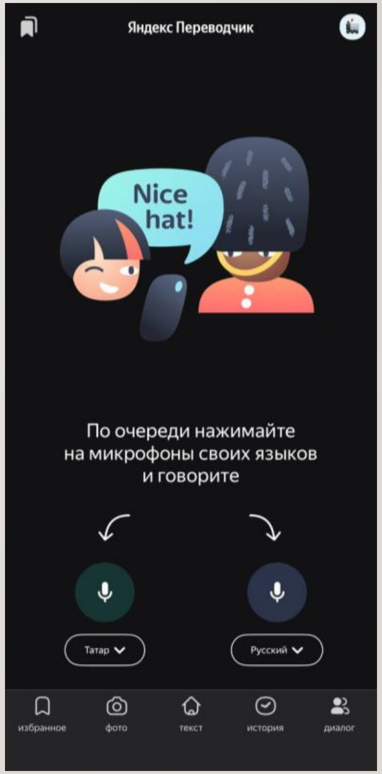

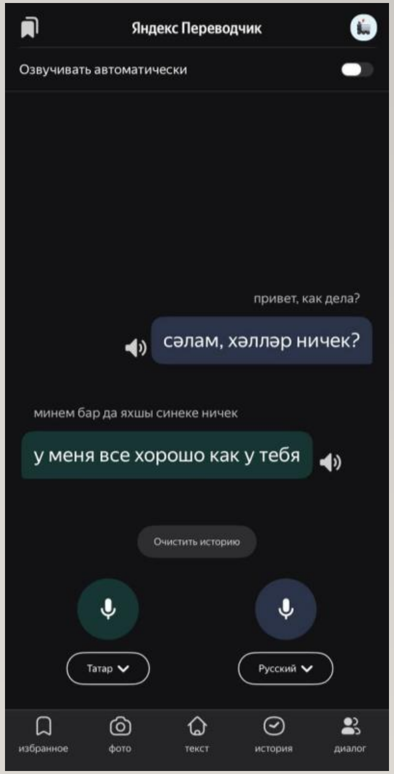

Кушымтаның бу өлешендә текстны бастырырга, үз фикереңне төгәлрәк формалаштырырга һәм әңгәмәдәшеңә күрсәтергә мөмкин

АНКЕТА ҮТҮЧЕЛӘР АРАСЫНДА ЯКЫНЧА СТАТИСТИКА

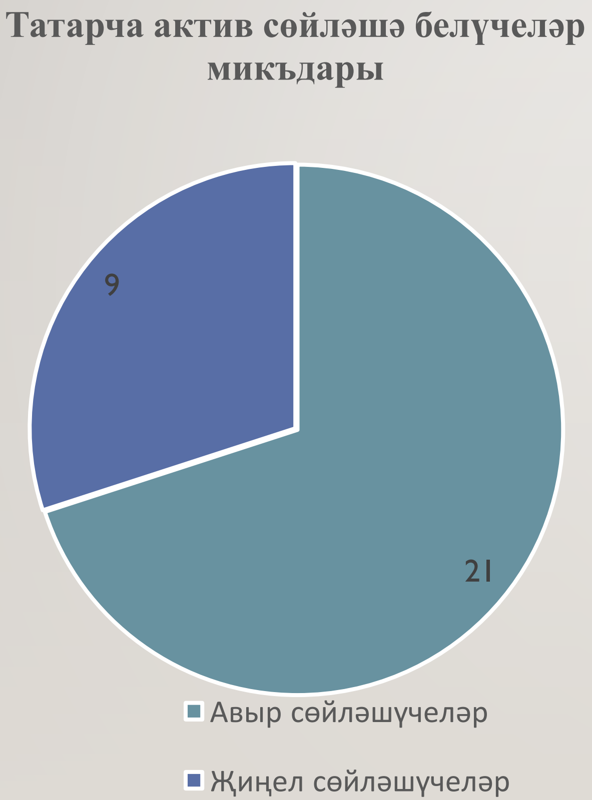

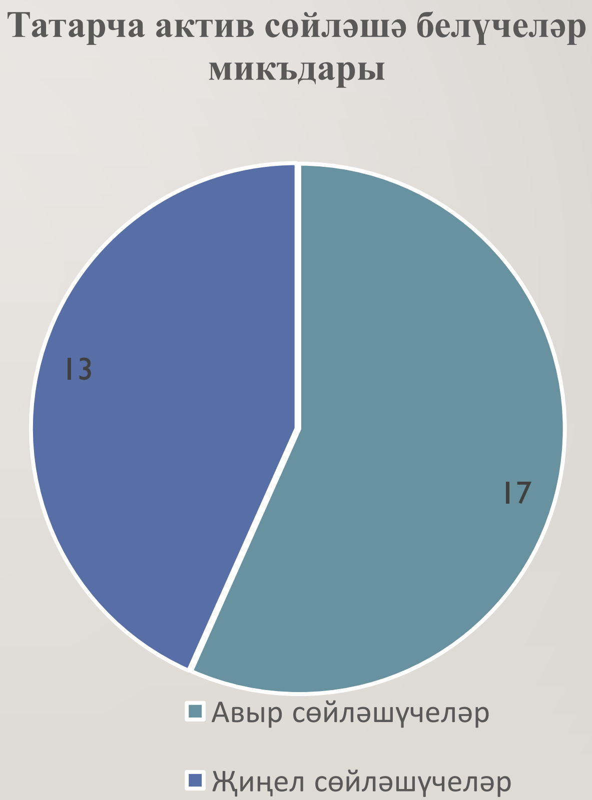

Анкетага сылтама: https://disk.yandex.ru/i/YMFKOtgeWcj02g

ПРОЕКТНЫҢ ФАЙДАЛЫ ҺӘМ ҮСТЕНЛЕКЛЕ ЯКЛАРЫ

- Психологик файда: куркуны киметә, сөйләшүгә ышаныч тудыра, ышаныч арта.
- Методик файда: теориядән практикага күчерә, хәтерне яхшырта.
- Технологик файда: татар телендә сөйләшү практикасы яшьләрнең төп мәйданына керә, мобиль кушымталар актив кулланыла башлый, татар телен саклау һәм үстерү проблемасын системалы рәвештә (психология + технология + методика) чишә.

ЙОМГАКЛАУ

Сүз - бер көнлек, тел - гомерлек.

Безнең проблема – телне белү-белмәүдә түгел, ә кулланырга куркуда, батырчылык итмәүдә.

"ТатарчаМ" проекты бу психологик куркуны бетерү, социаль бушлыкны тутыру һәм технологик киртәне бетерү юнәлешендә башлангыч адым.